

Læreplan i Vg3 bruk og vern av natur

Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 6. mai 2021 etter delegasjon i brev av 13. september 2013 fra Kunnskapsdepartementet med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd.

Gjelder fra 01.08.2022

Om faget

Fagets relevans og sentrale verdier

Vg3 bruk og vern av natur handler om natur og forvaltning av naturen gjennom samarbeid, avtaleverk og planprosesser. Faget skal øke elevenes kompetanse i praktisk forvaltning basert på økologi. Vg3 bruk og vern av natur skal utvikle forståelse av hvordan vi kan forvalte naturen mer bærekraftig framover, og på den måten forberede elevene til å delta i samfunnet. Faget skal også forberede elevene til videre studier og til et framtidig arbeidsliv der økologisk kompetanse vil stå sentralt ved planlegging for ulike typer bruk eller vern av natur.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnet for opplæringen. Vg3 bruk og vern av natur skal bidra til å utvikle miljøbevissthet og refleksjon over hvordan menneskers holdninger og handlinger påvirker livsmiljøet på jorden. Faget skal oppmuntre elevene til å bruke naturfaglig kunnskap og vitenskapelig arbeidsmåte for å finne årsaker til og løsninger på miljøutfordringer.

Kjerneelementer

Naturmangfold og naturens tålegrenser

Kjerneelementet naturmangfold og naturens tålegrenser handler om bruk av økologisk kunnskap for å forstå hvordan ulike bruk påvirker natur og livsmiljøer. Utforskning og drøfting av naturlige og menneskeskapt endringer i økosystemer inngår i kjerneelementet. Kjerneelementet handler også om samspill og mangfold i naturen. Innsikt i økologiske utfordringer, vurdering av naturens tålegrenser ved ulike forvaltning og vurdering av behov for vern inngår også i kjerneelementet.

Natursyn og miljøutvikling

Kjerneelementet natursyn og miljøutvikling handler om hvordan vi tenker om natur. I det inngår idégrunnlag i miljøetikk og andre filosofiske retninger om menneskets plass i naturen og naturens egenverdi. Kjerneelementet handler også om sammenhenger mellom menneskesyn, natursyn og utvikling av holdninger til naturforvaltning. Natursyn og miljøutvikling dreier seg videre om hva verdier, holdninger og enkeltmenneskers engasjement betyr for utvikling av bærekraftig forvaltning av natur.

Regulering av bruk og vern av natur

Kjerneelementet regulering av bruk og vern av natur handler om nasjonalt og internasjonalt samarbeid for å oppnå en bærekraftig naturforvaltning. I dette

inngår viktige avtaler og sertifiseringsordninger og hvordan disse regulerer offentlige planprosesser, tar vare på naturverdier og bidrar til bærekraftig ressursbruk. Både planprosesser og gjennomføring av tiltak knyttet til naturressurser er deler av kjerneelementet. Kjerneelementet innebærer også å drøfte konsekvenser av ulike tiltak, å drøfte konflikter ut fra ulike synspunkter og å delta i demokratiske prosesser knyttet til bruk og vern av natur.

Tverrfaglige temaer

Demokrati og medborgerskap

I vg3 bruk og vern av natur handler det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap om de politiske og demokratiske prosessene som ligger til grunn for forvaltning av natur. Faget skal stimulere til kritisk tenkning og inspirere til deltakelse i samfunnsdebatten. Demokrati og medborgerskap handler om å vurdere interessekonflikter og å håndtere ulike syn og respektere andres meninger. Fagets skal også legge til rette for refleksjon over urfolks spesielle rettigheter og kulturarv. Det tverrfaglige temaet handler videre om å bli kjent med viktigheten av gode avtaleverk og at individet har både rettigheter og plikter knyttet til bærekraftig naturforvaltning.

Bærekraftig utvikling

I vg3 bruk og vern av natur handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om å utforske hvordan mennesker påvirker miljøet på jorden, og utvikle forståelse for at det er livsnødvendig for oss å arbeide på lag med naturen, ikke mot den. Faget legger vekt på kompetanse som kan bidra til å finne løsninger på miljøproblemer. Det tverrfaglige temaet handler også om å påvirke beslutninger i samfunnet gjennom aktiv deltakelse. I dette ligger forståelse av at innsats er viktig for å bidra til en bærekraftig forvaltning av natur som egenverdi og som grunnlag for menneskelig eksistens og velferd.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i vg3 bruk og vern av natur innebærer å beskrive observasjoner og problemstillinger, diskutere miljøfaglige utfordringer og foreslå løsninger. Det innebærer også å bruke fagspråk i drøfting og refleksjon over faglige emner og problemstillinger. Videre innebærer det å lytte til andre og å formidle egne og andres synspunkter, tilpasset mottaker og formål. I tillegg innebærer det å analysere og presentere planprosesser, delta i debatter og argumentere for en sak.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i vg3 bruk og vern av natur innebærer å utforske og reflektere over faglige emner og problemstillinger og å bruke sentrale begreper innenfor økologi, naturvern og forvaltning i ulike presentasjoner. Videre innebærer det å utarbeide faglige rapporter og skriftlige underlag for drøfting av saker. Det betyr å formulere og publisere kommentarer og innlegg knyttet til saker og debatter om natur og miljø, tilpasset mottaker og formål. Videre innebærer det å utarbeide enkle forvaltningsplaner for natur.

Å kunne lese

Å kunne lese i vg3 bruk og vern av natur innebærer å forstå sentrale begreper innenfor økologi, naturvern og forvaltning og å innhente informasjon fra ulike faglige kilder, sosiale medier, saksdokumenter, regelverk og kart. Videre innebærer det å orientere seg i debatter om fagfeltet i ulike medier. Det innebærer også å vurdere kilder og informasjon kritisk.

Å kunne regne

Å kunne regne i vg3 bruk og vern av natur innebærer å registrere og vurdere biologiske faktorer og andre faktorer knyttet til kartlegging av naturområde og miljøtilstand eller som grunnlag for planlegging. Regneferdigheter innebærer også å tolke tabeller, diagrammer og statistikk innenfor disse fagområdene. Videre vil det si å bearbeide og gjøre informasjonen forståelig for målgrupper med ulik kjennskap til naturfaglige og matematiske begreper.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i vg3 bruk og vern av natur innebærer å bruke databaser, informasjonssystemer, planleggingsverktøy og digitalt utstyr ved registreringer og analyser knyttet til naturforvaltning. Videre innebærer det å bearbeide og presentere innsamlet materiale. Det innebærer også digital håndtering av informasjon og kommunikasjon i forvaltningsprosesser og å følge regelverk for personvern. Å utvikle etisk bevissthet, utvise digital dømmekraft og være kildekritisk inngår også i digitale ferdigheter.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering vg3 bruk og vern av natur

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- utforske biologisk mangfold i ulike naturtyper og gjøre rede for årsaker til forskjell i mangfold
- vurdere sårbarhet i naturområder for både opphør av bruk og ulike typer bruk, og anbefale begrensning, tilrettelegging, gjenoppretting av tradisjonell bruk eller vern
- sammenligne naturmangfold i ulike typer kulturlandskap og gjøre rede for konsekvenser av ulike bruksmåter
- drøfte inngrep og påvirkninger som kan føre til irreversible endringer i natur eller klima, og mulige konsekvenser for framtidige generasjoner
- sammenligne syn på natur, naturens egenverdi og menneskets plass i naturen i miljøetikken og i andre filosofiske retninger
- analysere en sak eller en debatt om naturforvaltning og vurdere verdier og holdninger opp mot bærekraft
- reflektere over nasjonalt og internasjonalt engasjement og samarbeid om bruk og vern av natur og drøfte effekter av ulike aksjons- og arbeidsformer
- drøfte hvordan lokal tilhørighet, historie og kultur har formet synet på bruk av natur, forstå hvordan interessekonflikter knyttet til bruk og vern oppstår, og vurdere løsninger
- drøfte hvordan ulike eierstrukturer har ført til ulik forvaltning av natur, og reflektere over ulikheter mellom lokalt og utenbygds eller utenlandsk eierskap
- gjøre rede for nasjonalt og internasjonalt regel- og avtaleverk som regulerer forvaltning av natur og miljø, og sammenligne hvordan planprosesser etter ulike lover ivaretar naturens og ulike brukerinteressers rettsvern
- kartlegge naturressurser i et område og menneskelig bruk av disse og reflektere over om bruken er bærekraftig
- gjennomføre et praktisk tiltak ut fra egen eller en eksisterende plan for bruk eller vern av natur
- beskrive en planprosess i et lokalsamfunn og presentere alle ledd i prosessen fra registreringsfasen og fram til vedtak
- drøfte ulike brukerinteresser i en plan- eller verneprosess og utarbeide skriftlig innspill på vegne av en brukerinteresse
- beskrive livsløpsanalyse og miljøsertifiseringssystemer for et produkt basert på en fornybar råvare og vurdere hvilke konsekvenser disse kan få for næringsliv, natur og miljø

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Elevene viser og utvikler kompetanse i programfaget vg3 bruk og vern av natur når de bruker kunnskaper, ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i programfaget.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver. Læreren og elevene skal være i dialog om

elevenes utvikling i programfaget vg3 bruk og vern av natur. Elevene skal få mulighet til å uttrykke hva de opplever at de mestrer, og reflektere over egen faglig utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i programfaget.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i programfaget vg3 bruk og vern av natur ved avslutningen av opplæringen i programfaget. Læreren skal planlegge og legge til rette for at eleven får vist kompetansen sin i programfaget på varierte måter. Med utgangspunkt i kompetansemålene skal læreren vurdere hvordan eleven viser forståelse, evne til refleksjon og kritisk tenkning, og hvordan eleven mestrer utfordringer og løser oppgaver i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i programfaget vg3 bruk og vern av natur basert på kompetansen eleven viser ved å planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere eget faglig arbeid.

Vurderingsordning

Standpunktvurdering

Vg3 bruk og vern av natur: Eleven skal ha én standpunkt karakter.

Eksamen for elever

Vg3 bruk og vern av natur: Eleven kan trekkes ut til en praktisk eksamen. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Eksamen skal ha forberedelsesdel.

Eksamen for privatister

Vg3 bruk og vern av natur: Privatisten skal opp til en praktisk eksamen i programfaget. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.